

DE BENDE VAN HOE EN VERSTUYFT (Vervolg en Slot)

DE DUBBELE MOORD TE OOSTAKKER

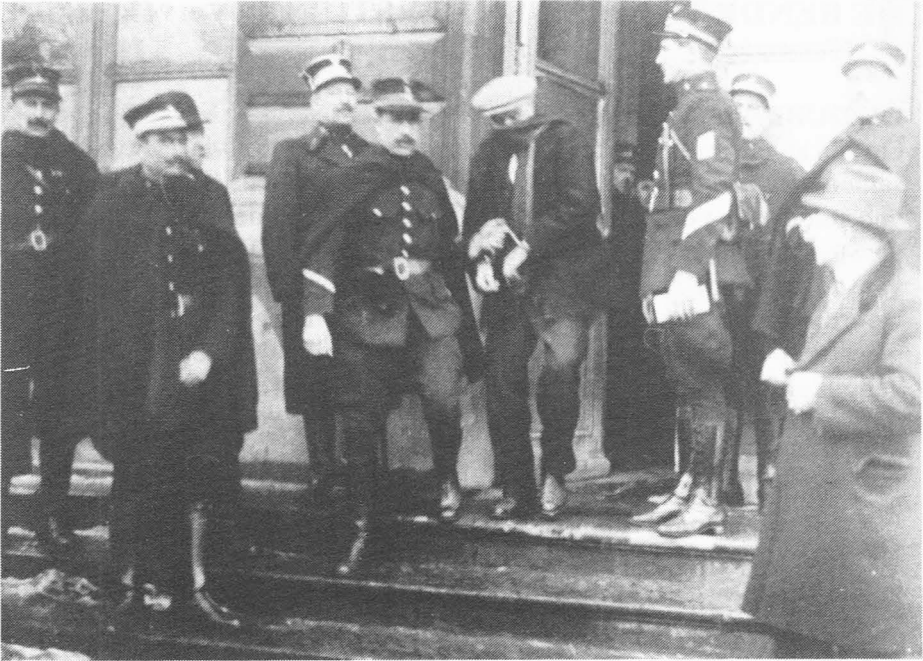
Op een afgelegen hoeve te Oostakker woont de bijna 80-jarige Ivo De Man samen met zijn 65-jarige meid Maria Louisa Janssens. In de loop van de voormiddag van de 15 februari 1920 stelt een vriend des huizes vast dat een venster van het huis van de ouderling gebroken is. Wanneer hij de naam van de bewoner roept, krijgt hij slechts een zuchtend gekreun als antwoord. Binnen ligt de meid dood in de gang naast haar zwaar gewonde meester. De benen van Ivo De Man zijn door middel van een koord samen gebonden. Enkele uren later zal ook hij aan de gevolgen van zijn verwondingen bezwijken. Wat was er eigenlijk aan deze ontdekking voorafgegaan ?

In de namiddag van de 14de februari was Emilie Lebrun, de vriendin van Felix Braeckman, op de hoeve gekomen om er zagezegd melk te kopen. Het ware doel was evenwel iets heel anders, meer bepaald de hoeve te verkennen of de kust veilig was zodat de bende waartoe haar vriend behoorde, in de daaropvolgende nacht ongestoord kon te werk gaan.

Die avond komen de gebroeders Verstuyft en Frederic Pattheeuws samen in het huis van Braeckman, de herberg 'De Haven', amper op vijf minuten gaans gelegen van de hoeve van Ivo De Man. Daar wisselen ze hun kleren om dan rond 9 u te vertrekken in de richting van hun doel. Nadat ze een ruit hebben ingeslagen dringen René en Edmond binnen terwijl Braeckman en Pattheeuws buiten de wacht houden. Vermoedelijk is de boer reeds door het lawaai gewekt want wanneer beide Verstuyft's zijn kamer betreden zit hij reeds recht in bed met een geweer schietensklaar. Daarop wordt de ouderling door een van de twee neergekogeld maar omdat René vindt dat hij nog leeft, binden ze zijn voeten samen. Ondertussen is ook de meid wakker geworden en tracht zich nog te redden door de vlucht te nemen. In de gang wordt ze echter door twee kogels getroffen.

Wanneer de twee schildwachten binnen het schieten horen, kiest Pattheeuws voor alle zekerheid het hazepad. Ondertussen doorzoeken de twee Verstuyft's de woning en vinden slechts een schamele 40 fr, de kostprijs voor twee mensenlevens. Ook een ring van de meid wordt meegenomen en zal dienen als beloning aan Emilie Lebrun voor bewezen diensten.

Echter vooraleer Braeckman de plaats van de misdaad verlaat werpt hij nog door het openstaande venster een kerkboek naar binnen. Het boek, in feite een brevier, dat toebehoord had aan de onderpastoor van St.-Baafs te Gent, de E.H. Nyssens, was een tijdje daarvoor zoekgeraakt bij zijn rechtmatige eigenaar. De priester had namelijk terwijl hij de biecht aan het horen was, zijn brevier achtergelaten op een kerkstoel naast de biechtstoel. Na het beëindigen van zijn taak had hij de verdwijning van het brevier

SMIDTS Charles Jozef; geb. te Gent, 13 januari 1877, plafoneerder, won. te Gent.

vastgesteld. Door deze handeling poogde Braeckman het gerecht te laten geloven dat de moorden door een priester waren gepleegd.

Na het verlaten van de hoeve komt het viertal samen in de woning van Braeckman alwaar ze samen de nacht doorbrengen. Braeckman en Pattheeuws delen het bed en de Verstuyft's slapen op een matras op de grond.

VAN DE TIJGER EN ZIJN WREEDHEDEN, VERLOS ONS HEER !

Met deze woorden bad men elke dag, gans Vlaanderen door, zolang de bende "Van Hoe en Verstuyft" de streek onveilig maakte en terroriseerde. Voor de ramen van de huizen werden tralies ingemetst, grendels en sloten op de deuren bijgeplaatst en wapens aangeschaft. De misdaden van de bende waren het onderwerp van dagelijkse gesprekken. Hoelang zouden deze bange tijden nog blijven duren ?

Na de dubbele moord te Oostakker komt er schijnbaar een kentering in de handelswijze van de bende. Toeval of niet, het moorden houdt een tijdlang op. Hun daden echter niet.

In de nacht van 8 op 9 maart 1920 plegen René Verstuyft, Raymond Van Hoe, Achiel Verhaeghen en Pieter Struyvelt een inbraak in het magazijn van de firma "Compagnie Petrolifère" op de Nijverheidskaai 247 te Gent waarbij niet minder dan 150 blikken benzine van 10 liter elk worden gestolen. In de Gentstraat te St.-Amandsberg wordt tijdens de nacht van 19 op 20 maart 1920 door René Verstuyft, Van Hoe en Braeckman een kledings-

zaak leeggeplunderd waarbij een buit aan kledingstukken ter waarde van ongeveer 10.000 fr wordt meegenomen.

De schoenwinkel van Edouard Lebrocque, gelegen recht tegenover het gemeentehuis van St.-Amandsberg, komt aan de beurt in de nacht van 27 op 28 maart 1920. De beide Verstuyft's samen met Van Hoe en Braeckman stelen er voor 5000 fr aan schoenen en leder.

René en Edmond Verstuyft samen met Van Hoe dringen in de nacht van 5 op 6 april 1920 binnen op het erf van de oudijzerkoopman Victor De Schep- per te St.-Amandsberg en ontvreemden er uit het magazijn een fiets. Bij een buur van deze worden niet minder dan 65 paar schoenen gestolen naast kledingstoffen, een uurwerk en enkele andere voorwerpen.

Te Waarschoot wordt door de gebroeders Verstuyft en Braeckman de kle- dingzaak van weduwe Pauwels geplunderd in de nacht van 10 op 11 mei 1920. De buit bedraagt ongeveer 14.000 fr aan kledingstoffen. Op hun ter- rugweg hebben ze een ongewenste ontmoeting met de veldwachter August De Muynck die door de bandieten onder vuur wordt genomen en waardoor deze een lichte verwonding oploopt aan het oog. Hun buit, geladen op een kruiwagen, moeten ze in een veld achterlaten.

Op 5 juni 1920 zijn het de twee Verstuyft's alleen die te Landskouter uit de winkel van Theodoor Rasschaert 17 manshemden stelen. Daarbij worden door de zoon van de uitbater en de dieven een aantal schoten gewisseld.

Te Lembeke wordt tijdens de nacht van 7 op 8 juni 1920 uit de winkel van Alphonse Boonens een aantal goederen gestolen ter waarde van 5000 fr door René Verstuyft, zijn broer en Braeckman.

Ook St.-Amandsberg wordt nog maar eens bezocht door de beide Ver- stuyft's (tijdens de nacht van 23 op 24 juni 1920) alwaar ze ten nadele van Jozef D'Havé een aantal flessen wijn, een hesp, drie autobanden, kleding- stukken, kisten sigaren en andere spullen meegraaien.

Diezelfde nacht worden in de zelfde buurt bij Jozef De Smet ook nog twee fazantkiekens gestolen.

Om dit rijtje te besluiten vermelden we nog de diefstal van drie fietsen bij baron Van Loo te Evergem (Langerbrugge) in de nacht van 6 op 7 juni 1920 door Achiel Verhaeghen en Remi Debaut.

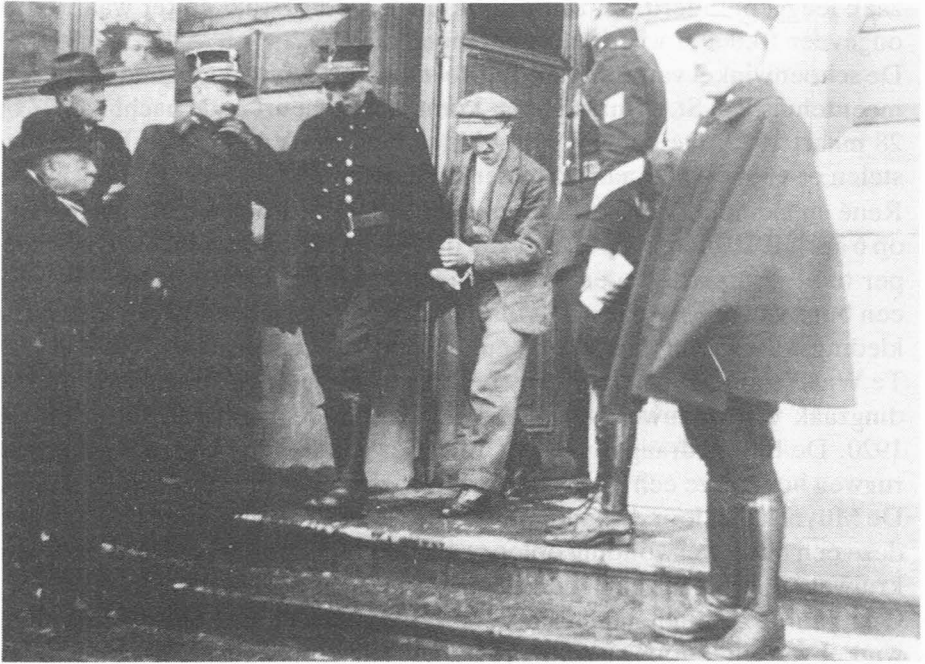
HET EINDE IS NABIJ

Uiteindelijk zal er nog een dodelijk slachtoffer moeten vallen vooraleer er definitief een punt wordt gezet achter de daden van de bende.

In de kranten van 14 juli 1920 verschijnt het volgend bericht :

Gewapende dieven op ronde - inbraak in een kasteel te Melle - De heer Po- liciecommissaris De Meyer doodgeschoten - zijn inspecteur getroffen - de dieven op de vlucht.

In den nacht van Maandag tot Dinsdag is de heer Gentiel De Meyer, poli- ciekommissaris van Melle, door dieven doodgeschoten, zijn inspecteur

ROELS Jacob Frans; geb. te Gent, 19 oktober 1894, vijkapper, won. te Gent.

de heer Eryvynck werd ook getroffen. De dieven konden de vlucht nemen.

Nachtelijke inbraak

Het was rond 3 ure 's morgens toen dieven in het kasteel van Madame weduwe de Potter d'Indoye waren gedrongen. De inwoners hadden gerucht gehoord en de zoon ging den heer policiekommissaris De Meyer verwittigen. Intusschen waren de kerels reeds binnen. De heer policiekommissaris vergezeld van zijn inspecteur M. Eryvynck waren spoedig op hunnen velo gesprongen en ter plaats gereden.

Op de vlucht

Daar gekomen stelden zij vast dat de dieven in het kasteel waren gebroken doch op het lossen van een schot door Mevrouw de Potter waren zij er van onder getrokken met eenige flesschen wijn. Aan de voetsporen kon de policiekommissaris zien, dat zij de richting van Gent hadden genomen. Na een vluchtig onderzoek besloot M. De Meyer de dieven achterna te zetten.

Verrast en getroffen

Op het oogenblik dat de beide policiemannen aan de tramhalte, de herberg A. De Wilde waren gekomen; werden er eensklaps in hun richting verschillende revolvershots gelost. Een schot trof de heer Eryvynck in den linkerbovenarm. De inspecteur viel omver. Een der opvolgende kogels trof dan den heer De Meyer in den buik zoodat hij bijna op den slag dood bleef. De heer Eryvynck bemerkte dan twee kerels, revolver in de hand. Meer verschrikt dan getroffen was Eryvynck niet bij machte te beletten dat zij met

zijn rijwiel wegluchtten. De heer Van Onder, gemeenteraadslid, daar dicht bij wonende, is op het gerucht komen toegesprongen... (De Gentenaar - 14 juli 1920)

En dan komt plotseling het onderzoek in een stroomversnelling terecht. Op 17 juli 1920 melden de kranten de aanhouding van twee gevaarlijke individuen te Wondelgem i.v.m. deze zaak.

Acht dagen na de aanslag op politiecommissaris De Meyer heeft de wederamenstelling plaats. Edmond Verstuyft is dan reeds aangehouden maar zijn broer René is naar het buitenland gevlucht. Tenslotte zal ook hij aangehouden worden te Rijsel (Fr). Ter zake volgen we het relaas in "De Gentenaar" dd. 27 juli 1920, die de aanhouding van René reeds meldde in zijn editie van 25/26 juli 1920 :

NOG DE AANHOUDING VAN RENÉ VERSTUYFT TE RIJSEL

De moordenaar van den heer policiekommissaris Gentil De Meyer van Melle, werd te Rijsel aangehouden door M. Moors, officier der rechterlijke brigade te Gent (2), die op zeer behendige wijze er in is gelukt op zoo korten tijd de moordenaars van de laffe bandietenstreek in handen te krijgen. M. Moors die sedert den aanslag dag en nacht het spoor volgde, wat voor gevolg had dat de broeder van Verstuyft, Edmond genaamd, in de eerste dagen achter slot was gezet, had vernomen dat zijn broeder René den dag na den misdaad naar Rijsel was vertrokken en aldaar bij eenen landbouwer verhuurd had om vlas uit te trekken, en op logies was in een huis der Iénastraat.

M. Moors vertrok daarop Vrijdag onmiddellijk naar Rijsel en stelde zich aldaar in betrekking met rechterlijke agenten uit voornoemde stad. Men ging op zoek en rond 9 1/2 u 's avonds zag M. Moors, den bandiet Verstuyft in de Julierstraat. Zonder dat deze iets vermoedde, werd Verstuyft schielijk vastgegrepen en enige brownings onder zijn neus duwende, indien hij zich verroerde, werd de schurk naar het dichtsbij gelegen politiebureau gebracht, waar zijn persoonlijkheid werd vastgesteld en vervolgens stevig geboeid naar het gevang gebracht, in afwachting zijner uitlevering die deze week zal geschieden...

...René Verstuyft die zooals wij gemeld hebben, deserteur was, had Wondelgem als verblijfplaats, doch hij had geene vaste woonst. De bandiet werkte nooit en leefde van de opbrengst van diefstallen gepleegd door hem en zijn broeder en de leden der bende, waarvan zij de hoofdmannen waren. Van nu af is men zeker de hand te zullen leggen op geheel de bende die den laatsten tijd talrijke diefstallen 's nachts gewapenderhand en met braak en beklimming hebben gepleegd te Mariakerke, Wondelgem en omtrek. Bij talrijke leden der bende en ook bij verhelers heeft men al het gestolene reeds aangeslagen, zoals kostbare tapijten, kunst-

De enige foto van Raymond Van Hoe die wij konden bemachtigen was een fotocopie. Vandaar de onduidelijkheid. Wij publiceren ze toch omdat hij een der bendeleiders was.

voorwerpen, gordijnen, storsen, enz. die allen door de bestolene eigenaars zijn herkend...

Hierna volgt de ene aanhouding na de andere tot er ten slotte veertig personen bekend zijn die van ver of van nabij iets met de bende te maken hebben gehad. René en Edmond Verstuyft verschijnen voor de moord op de politiecommissaris eerst afzonderlijk voor het Assissenhof van Oost-Vlaanderen waarbij René een eerste maal tot de doodstraf wordt veroordeeld en zijn broer tot een jarenlange gevangenisstraf.

Pas in februari 1924 zal gans de bende voor het Assissenhof verschijnen. Nog tot recente datum zal dit proces beschouwd worden als "het proces van de eeuw". De debatten namen welgeteld 19 dagen in beslag. Een relaas van het verloop van dit proces zullen we u echter besparen omdat, net zoals vele andere gerechtszaken, het hier ook een kwestie was van "ieder zijn waarheid". De waarheid van het Openbaar Ministerie, de waarheid van de verdachten, de waarheid van de pers en van de publieke opinie met als finale waarheid deze van de Jury (3). Een bijzonder feit valt er toch in deze zaak te noteren. Toen tijdens dit, bijna twee maand durend proces, aan Ray-

mond Van Hoe een vraag werd gesteld, was zijn antwoord steeds, zonder ook maar enige variatie aan te brengen, : “Ik weet van niets !”

Raymond Van Hoe overleed in de gevangenis in 1930.

De man die als “tijger” de geschiedenis is ingegaan, René Verstuyft, sleet zijn laatste dagen in een bejaardentehuis in de provincie Antwerpen alwaar hij ondanks zijn hoge leeftijd een bekwame en hartstochtelijke tuinier was. In totaal bracht hij zesendertig jaar van zijn leven door in de gevangenis. In november 1978 overleed hij op 83-jarige leeftijd in een ziekenhuis te Lier (4). Toen hem door een journalist werd gevraagd of hij om hetgeen gebeurd was spijt had; antwoordde hij : “Berouw is komedie om minder straf te krijgen. Men heeft mij niet gevraagd berouw te hebben om degenen die ik aan het front neerschoot. Wat zou ik andere gevoelens hebben voor de rest ?”

Een povere verontschuldiging voor 13 onschuldige slachtoffers.

David MAES

NOTEN

2. Naar aanleiding van de feiten die gepleegd werden door onder andere “De bende Van Hoe en Verstuyft” werd een nieuwe politiedienst opgericht met name de Ge-rechtelijke Politie bij de Parketten (kortweg GPP genoemd) bij wet van 7 april 1919.
3. Het verdikt van het Assisenhof van Oost-Vlaanderen luidde als volgt :
vrijspraak voor : Van Eenaeme Leopold, De Bleecker Karel, Van Cauteren Emiel, Van Cauteren Josephina, Sartenaer Henri, Debaut Remi, Walraeve Hortense, Struyveldt Petrus en Lebrun Emilie.
de doodstraf : Verstuyft René, Verstuyft Edmond, Braeckman Felix, Van Hoe Raymond, Lepierre Karel, Thuysbaert Hector, De Meyer Henri, De Groote Oscar, De Luycker Oscar en Smidts Karel.
levenslange dwangarbeid : De Clercq Alois, Van De Putte Triphon, Bauwens Maurice, Pattheeuw Frederic, Willemys Emiel, Weewouters Kamiel en Bruteyn Prosper.
20 jaar dwangarbeid : Van Der Haeghen Alberic, Dhondt Kamiel, Criel Petrus, Haeck Gustaaf en Geirnaert Jan.
15 jaar dwangarbeid : De Meyer Alfons, Lestienne Gustaaf en Van Damme Gustaaf.
12 jaar dwangarbeid : Roels Jacob.
Werd opgesloten in een krankzinnigengesticht : Van Der Ougstraeten.
4. Als laatste van de drie kopstukken van de bende overleed Edmond Verstuyft op 3 maart 1984 in het nieuwe ziekenhuis De Bijloke te Gent.